

گزارش

زبان ۲میلیارد دلاری خاموشی‌ها به اقتصاد ایران در ۲ ماه

عضو سندیکای تولیدکنندگان برق گفت: «در هر هفته ۱۲۵ میلیون کیلووات‌ساعت خاموشی رقم می‌خورد و ۲۵۰ میلیون دلار خسارت این خاموشی‌ها به اقتصاد کشور می‌شود؛ اگر این خاموشی برای دوماه ادامه یابد، حدود ۲ میلیارد دلار زیان اقتصادی به کشور وارد می‌کند.» به گزارش تسنیم، محمد ملاکی، عضو سندیکای تولیدکنندگان برق در نشست خبری اظهار داشت: «در شرایط خاصی هستیم و خاموشی‌های نسبتا وسیعی در چند روز گذشته در کشور داشته‌ایم.» وی افزود: «خواهش ما این است که مسئولان چه در وزارت نیروی فعلی، چه وزارت نیروی آینده و چه دیگر نهادهای مسئول در بخش‌های اجرایی و نظارتی، قبول کنند که وضعیت خاموشی بسیار جدی است.» ملاکی‌با بیان اینکه «تولیدکنندگان خصوصی برق انتظار بروز این خاموشی‌ها از سال گذشته را داشتند»، گفت: «سال گذشته با بارش بسیار خوبی که در کشور رخ داد و استفاده حداکثری از نیروگاه‌های برقایی دچار خاموشی‌ها نشدیم.» وی ادامه داد: «خاموشی‌هایی که امسال اتفاق افتاد از حدود ۱۰ سال پیش قابل پیش‌بینی بود و این که دوستان بگویند «امسال با شرایط غافلگیرکننده و غیرقابل پیش‌بینی مواجه شده‌ایم» درست نیست،» عضو سندیکای تولیدکنندگان برق با ابراز اینکه «مسائلی چون تولید رمزارزها و گرمای هوا در مساله خاموشی‌ها تاثیرگذار است اما تاثیر آنها قابل توجه نیست»، گفت: «مهم‌ترین عامل بروز خاموشی‌ها این است که سرمایه‌گذاری‌هایی که باید در بخش تولید برق انجام می‌شد، انجام نگرفت.»

وی افزود: «طی برنامه ششم توسعه باید ۲۵ هزار مگاوات افزایش ظرفیت تولید برق در کشور محقق شود اما در عمل حدود ۱۲ هزار مگاوات افزایش ظرفیت تولید در طول این برنامه داشتیم و حتی نیمی از برنامه نیز محقق نشد.» ملاکی با اشاره به حضورش در مجموعه وزارت نیرو در سال ۱۳۷۸ گفت: «در آن زمان مطالعاتی درخصوص آثار اقتصادی خاموشی برق انجام دادیم و به این نتیجه رسیدیم که به‌ازای هر کیلووات‌ساعت خاموشی، ۲ دلار به اقتصاد کشور زیان وارد می‌شود، با فرض ثابت ماندن این رقم، اگر مقدار خاموشی‌ها را ۵۰۰۰ مگاوات و به‌طور متوسط ۵ ساعت در روز و ۵ روز در هفته درنظر بگیریم، در هر هفته ۱۲۵ میلیون کیلووات‌ساعت خاموشی رقم می‌خورد و ۲۵۰ میلیون دلار خسارت این خاموشی‌ها به اقتصاد کشور وارد می‌شود؛ اگر این خاموشی برای دوماه ادامه یابد، حدود ۲ میلیارد دلار زیان اقتصادی به کشور وارد می‌کند.» وی ادامه داد: «درواقع ما هر سال داریم ۲ میلیارد دلار که معادل ساخت ۶۰۰۰ مگاوات نیروگاه به‌اضافه شبکه‌های مورد احتیاج این ظرفیت است، یا به‌عبارتی به‌اندازه نیاز سالانه توسعه کل صنعت برق، از بابت خاموشی‌ها زیان اقتصادی می‌بینیم؛ کنار آن باید به آسیب‌های اجتماعی و حیثیتی که از آن، کشور لطمه خورده است نیز توجه کرد؛ چراکه کشوری که صاحب انرژی است، دچار خاموشی شده است.» عضو سندیکای تولیدکنندگان برق با بیان اینکه «از مسئولان خواهش می‌کنیم موضوع خاموشی‌ها را جلدی بگیرند»، گفت: «به‌عنوان یک راه‌کار کوتاه‌مدت می‌توان از نیروگاه‌هایی که دست‌سایر نهادها از جمله وزارت نفت و وزارت صنعت است، استفاده کرد؛ همچنین به‌مجموع ظرفیت ۶۰۰ مگاوات واحدهای دیزلی در نقاط مختلف کشور وجود دارد که می‌توان برای گذر از شرایط فعلی، این واحدها را فعال کرد.»

وی اضافه کرد: «وزارت نیرو در ابتدای دولت سراغ مدیریت تقاضا رفت و اعلام کرد قبلی‌ها که روی مدیریت عرضه کار می‌کردند در اشتباه بودند؛ اما مدیریت تقاضا چیزی نیست که قابل سنجش و ارزیابی باشد، یک مساله برآوردی است و وقتی وزارت نیرو می‌گوید ۱۰ هزار مگاوات مدیریت تقاضا صورت گرفته است، نمی‌توان این برآورد وزارت نیرو را مورد سنجش قرار داد.» ملاکی با بیان اینکه «هرچه جلو ببریم، در سال آینده وضعیت خاموشی‌ها بدتر می‌شود»، گفت: «نقش مباحثی چون تولید رمزارز و درجه حرارت کمتر از آبی است که بخوایم نقش آنها را در خاموشی‌ها درنظر بگیریم.» وی ادامه داد: «مساله خاموشی‌ها آن قدر بزرگ است که یک نهاد و یا یک مسئول نمی‌تواند برای رفع آن اقدامی کند، باید تمامی ارکان کشور و از جمله مردم‌با ی کار بیایند؛ باید قیمت برق تد رجا اصلاح شود.» عضو سندیکای تولیدکنندگان برق تصریح کرد: «متأسفانه در یکی دو سال پایانی دولت آقای خامنی، در سال ۷۹ قرار بود طبق تأکید قانون، ۲۰ درصد به قیمت برق به‌صورت سالانه اضافه شود، که در سال ۷۹ این افزایش قیمت تنها ۱۰ درصد اعمال شد و در سال بعد نیز با نظر دولت وقت، هیچ افزایش قیمتی صورت نگرفت و این روال در سال‌های بعدباقی ماند؛ در صورتی که تا قبل از این، سالانه ۲۰ درصد به تعرفه برق اضافه می‌شد.» وی افزود: «متأسفانه به‌دلیل نبود جذابیت در سرمایه‌گذاری و مشکلاتی که سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در صنعت برق دارند، بسیاری از سرمایه‌گذاران بخش برق از این حوزه سرمایه خود را خارج کرده و در بخش‌های دیگر اقدام به سرمایه‌گذاری کرده‌اند.»

همچنین در ادامه این نشست، نصرالله کاظمی، عضو دیگر سندیکای تولیدکنندگان برق اظهار داشت: «بسیاری از عواملی که در صنعت برق موجب بروز خاموشی‌های امسال شد، کاملا قابل شناسایی بود و اگر امروز این بی‌برقی موجب شده است تمام مسئولان به این صنعت توجه کنند باید مشکلات آن نیز رفع شود و این توجه به صنعت برق به‌عنوان یک صنعت زیرساختی، مستمرا ادامه داشته باشد.»

کاظمی با تصریح به اینکه «آنچه بایدد مورد توجه قرار گیرد لزوم سرمایه‌گذاری در صنعت برق و افزایش تولید است»، گفت: «اکنون باید یک پیش‌بینی مصرف و نیاز برای آینده صورت گیرد و بهترین کار حفظ شرایط موجود است؛ اگر سرمایه‌گذاری به‌اندازه پاسخگویی به رشد مصرف از این پس صورت گیرد، در بهترین حالت سال ۱۴۰۲ وضعیت امروز را در خاموشی‌ها و شبکه برق خواهیم داشت.» در ادامه این نشست، رضا حدادیان، عضو دیگر سندیکای تولیدکنندگان برق با یادآوری تشکیل جلسات متعدد بخش خصوصی صنعت برق با مسئولان وزارت نیرو طی سال‌های گذشته گفت: «سه سال و نیم پیش به وزیر نیرو گفتیم اگر به مساله سرمایه‌گذاری در بخش تولید و رفع موانع آن توجه نکند، دچار خاموشی خواهیم شد و به آقای اردکانیان گفتیم «شما ایران را درحالی ترک می‌کنید که کشور دچار مشکل خاموشی شده است.» اما ایشان توجهی نکرد و درحالی که در روزهای پایانی دولت هستیم، این شرایط برای تأمین برق کشور رخ داده است.»

کیف پول مردم ایران پر از کارت‌های بانکی است که بخش عمده‌ای از آنها یا موجودی ندارند یا لااقل چند ماهی از استفاده آنها گذشته است. براساس آخرین آمار بانک مرکزی در مجموع بیش از ۴۰۰ میلیون کارت بانکی (اعم از کارت‌های برداشت، کارت هدیه، کارت‌های اعتباری و...) وجود دارد که تنها ۱۱۹ میلیون آن در خردادماه ۱۴۰۰ حداقل یک تراکنش داشته و ۳۰۰ میلیون کارت بالااستفاده افتاده است. یک حساب سرانگشتی‌نشان می‌دهد به‌ازای هر ایرانی ۷ کارت بانکی وجود دارد، به‌عبارت دیگر تعداد کارت‌های بانکی موجود در کشور ۷ برابر جمعیت حدود ۶۰ میلیونی است که به لحاظ سنی و قانونی حائز شرایط افتتاح حساب و عملکرد بانکی هستند. این رقم برای کشورهای اروپایی به‌ازای هر نفر حدود ۴ کارت بانکی است. از این تعداد حدود ۲۶۲ میلیون «کارت برداشت» وجود دارد که مستقیما عملیات‌های روزمره مردم با این کارت‌ها انجام می‌شود و این کارت‌ها به حساب‌های مردم در سیستم بانکی متصل است. دواپهام بزرگ وجود دارد که اولاً بالا بودن تعداد حساب‌ها و کارت‌های بانکی چه تبعاتی دارد وثانیاً چرا طرح‌های جمعیت کارت بانکی به نتیجه نمی‌رسد. در پاسخ به سوال اول این موارد مطرح است:

۱-بالا بودن کارت‌های بانکی به‌انگیزه‌های دور زدن محدودیت‌ها در برداشت و پرداخت بانکی (جابه‌جایی پول) برمی‌گردد که مقدمه‌ای برای فساد، قاچاق، پولشویی و... است. ۲- رئیس سابق بانک مرکزی میزان قاچاق وارداتی در ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۹ را ۷٫۱ میلیارد دلار اعلام کرد، درحالی که کل واردات ۱۵ میلیارد دلار بوده است. جریان مالی این گونه‌معاملات در سیستم بانکی انجام می‌شود و به دلیل تنوع و تعدد حساب‌ها غیرقابل رصد است. ۳- قریب‌علی فرخزاد (اختلاس‌گربانکی) فقط در بانک ملی ۲۵ حساب با گردش ۲۵۰ میلیارد تومانی داشته و تنها طی یک روز از طریق کارت‌های بانکی خود حدود ۱۴ میلیارد تومان ارد پول کرده است. تعدد بالای کارت‌های بانکی به‌فساد و اختلاس و هرگونه اقدام پولی دیگر کمک می‌کند. ۴- فرار از مالیات با تنوع کارت‌های بانکی ممکن است و از طرف دیگر تعدد بالای این کارت‌ها کار را برای اخذ مالیات از مجموع درآمد و تشخیص درآمد هر فرد سخت و سخت‌تر می‌کند.

در پاسخ به سوال دوم نیز باید به عدم فراهم‌بودن زیرساخت‌های بانکی و همچنین قوانین و راه‌همه‌مهم‌تر مخالفت سیستم بانکی برای جمعیت کارت‌ها اشاره داشت.

۴۰۰ میلیون کارت بانکی در ایران

این روزها کیف اغلب ایرانی‌ها را انواع و اقسام کارت‌های بانکی متعلق به بانک‌های مختلف پر کرده است؛ کارت‌هایی که به اجبار برای پرداخت حقوق، پرداخت وام و تسهیلات، باز کردن حساب‌های مختلف و... به مشتریان بانکی تحمیل می‌شود، اما در نهایت استفاده چندانی ندارند. اغلب این کارت‌ها خالی از پول هستند و بعضا هیچ استفاده‌ای هم از آنها نمی‌شود، اما صرفاً به‌دلیل مثل بستن هشت حساب یا داشتن موجودی اندک همچنان فعال هستند. طبق آخرین آمار اعلام‌شده تا پایان خرداد ۱۴۰۰ نزدیک به ۴۰۰ میلیون کارت توسط بانک‌ها صادر شده و در دست مردم است. این کارت‌ها شامل ۲۶۲ میلیون و ۱۰۸ هزار کارت برداشت، ۶ میلیون و ۸۵ هزار کارت اعتباری، ۱۲۸ میلیون و ۲۴۴ هزار کارت هدیه یا خرید و ۱ میلیون و ۹۸۷ هزار کارت پول الکترونیک است که در مقایسه با تعداد کارت‌های موجود در پایان اسفندماه ۱۳۹۹ در حدود ۲ درصد یا به‌عبارتی ۳۷ میلیون و ۶۲۷ هزار عدد افزایش داشته است. طبق آمار، که در روزهای گذشته از سوی سامانه شاپرک (شبکه الکترونیکی پرداخت کارت) منتشر شده، حدود ۷۰ درصد انواع و اقسام کارت‌های بانکی طی خردادماه ۱۴۰۰ هیچ‌گونه تراکنشی نداشته‌اند. درواقع از حدود ۴۰۰ میلیون موجودی کارت کشور، در یک‌ماهه خرداد تنها ۱۱۹ میلیون و ۵۷۲ هزار کارت بانکی حداقل یک تراکنش را داشته‌اند که «کارت‌های برداشت» ۹۵ درصد حائز بیشترین سهم از کل تراکنش‌ها بودند. به‌عبارت دیگر از مجموع ۲۶۲ میلیون کارت برداشت ۴۲ درصد یا ۱۱۳ میلیون آن در خردادماه ۱۴۰۰ حداقل یک تراکنش را داشته و فعال بوده‌اند. علت این امر نیز مشخص است؛ چراکه کارت‌های برداشت، کارت‌هایی هستند که عمدتاً به‌سپرده‌های جاری مردم متصل هستند و افراد از آنها برای کارهای شخصی استفاده می‌کنند. تکلیف کارت‌های خرید که عمدتاً از سوی موسسات و شرکت‌ها و همچنین کارت‌های هدیه‌ای که افراد به یکدیگر می‌دهند نیز مشخص است و وجه این کارت‌ها معمولاً در یک یا دو تراکنش اول به پایان رسیده و فاقد اعتبار می‌شوند. کارت‌های اعتباری هم کارت‌هایی هستند که برخی نهادها به ذی‌نفعان خود می‌دهند تا آنها بتوانند مبلغی را بیش از آنچه در حساب‌های خود دارند، برای خرید کالا یا خدمت بپردازند، که مثال بارز آن کارت‌های اعتباری نیروهای مسلح برای کارکنان خود است که می‌توانند با آن از فروشگاه‌های محل تأیید اقدام به خرید کنند.

۷ ایرانی ۷ کارت بانکی دارد

با یک حساب سرانگشتی و کنار گذاشتن افرادی که به‌دلیل نرسیدن به سن قانونی حساب بانکی ندارند، هر ایرانی به‌طور میانگین حداقل ۷ کارت بانکی دارد. معمولاً اغلب این کارت‌ها بی‌استفاده است یا اینکه صرفاً برای یک کار خاص مورد استفاده قرار می‌گیرد. مثلاً افراد زیادی برای دریافت حقوق یک کارت، برای واریز اقساط تسهیلات یک کارت یا برای واریز بارانه یک کارت دارند و حتی ممکن است کارت‌هایی هم داشته باشند که حتی یک‌بار در سال مورد استفاده قرار نمی‌گیرد. اگر جمعیت فعلی کشور را ۸۶ میلیون نفر درنظر بگیریم و تعداد افرادی که حائز شرایط سنی افتتاح حساب هستند را بر اساس آمار‌ها حدود

اقتصاد

پشت صحنه نظام بانکی کشور چه خبر است؟

صدور فله‌ای ۲۳ میلیون کارت بانکی در ۳ ماه

یا لاقل تقلیل آنها را در قسمت‌های بعدی مرور خواهیم کرد، اما در این بخش دلایل عدم به‌ثمر رسیدن این سیاست‌ها را در سه مورد برمی‌شمریم: ۱- سیستم بانکی ذی‌نفع اصلی بالا بودن تعداد کارت‌های بانکی است که هر ساله از این محل حدود ۴ تا ۵ هزار میلیارد تومان درآمد کارمزدی دارد و مشخص است که علاقه‌ای به تجمیع کارت‌های بانکی نشان نمی‌دهد، ۲- باتوجه به مسائل تحریم و کاهش درآمدهای ارزی ایران، توجه بانک مرکزی عمدتاً به کنترل حساب سرمایه و بازار ارز کشور معطوف است و اصلاح چنین مواردی در سیستم بانکی در اولویت‌های بعدی قرار دارد و ۳- برای تجمیع کارت‌ها باید دو اقدام انجام شود؛ نخست اینکه زیرساخت‌های بانکی آماده شود و دوم اینکه قوانین و مقررات مربوطه به تدوین و تصویب برسد. درحال حاضر اثری از این دومورد به‌صورت عملی یا حتی تئوری دیده نمی‌شود.

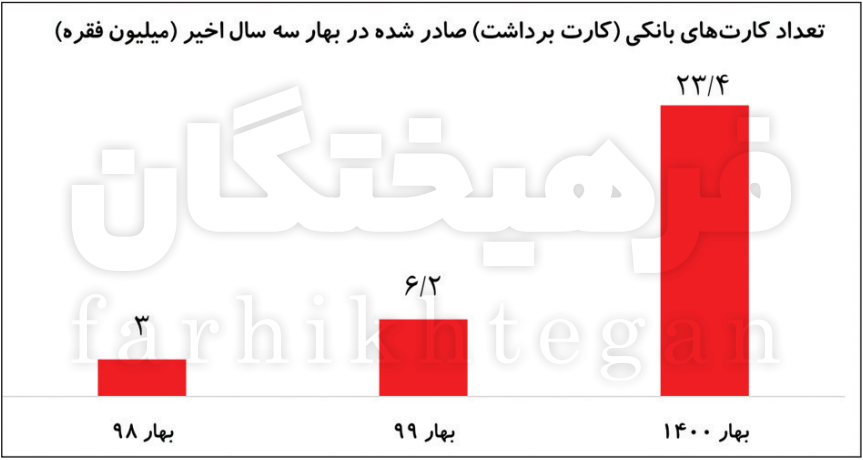
۹ چرا ۲۳ میلیون کارت جدید صادر شد؟

مقایسه آمار سه‌ماهه ابتدایی ۱۴۰۰ با مدت مشابه در سال گذشته خبر از افزایش ۲۳ میلیون و ۳۹۲ هزار تایی صدور کارت‌های برداشت در کشور می‌دهد. براساس آمار‌ها در مجموع بیش از ۲۶۲ میلیون کارت برداشت صادر شده که ۲۳ میلیون آن در سال جاری بوده است. نکته جالب‌توجه روند افزایش سالانه صدور کارت‌های برداشت بوده که در چند سال اخیر روند ثابتی را طی کرده اما به یک‌باره در سال جاری تغییر کرده است. میزان افزایش صدور کارت‌های برداشت در سه‌ماهه ابتدایی ۱۳۹۸ تقریباً ۲۳ میلیون بوده که این مقدار در سال ۱۳۹۹ به ۶ میلیون و در رشدی قابل توجه به ۲۳ میلیون در سال جاری رسیده است. درواقع در بهار ۱۴۰۰ تقریباً ۳ برابر سال ۹۹ کارت‌های برداشت صادرشده و این مهم در مقایسه با سال ۹۸ حدود ۸ برابر بوده است. یکی از دلایل افزایش خیره‌کننده صدور کارت‌های بانکی احتمالاً عدم ارسال به‌موقع اطلاعات کارت‌ها از سوی بانک‌های متفاوت به بانک مرکزی است اما این مساله تنها بخش کوچکی از این افزایش خیره‌کننده را پوشش می‌دهد و دلیل عمده به انگیزه‌ها و تارش‌های شخصیت‌های حقوقی و حقیقی برای دور زدن محدودیت‌های بانکی، مالیاتی و... برمی‌گردد. حدود چند ماهی از اجرای قانون بانک مرکزی در مورد سقف انتقال وجه بانکی می‌گذرد که در آن ارائه سند برای انتقال وجه بالای ۲۰۰ میلیون تومان از حساب‌های شخصی و انتقال وجه بالای یک میلیارد تومان از حساب‌های تجاری الزامی شد. علاوه‌براین با توجه به محدودیت‌هایی مانند سقف ۲۰۰ هزار تومان برداشت از هر دستگاه، سقف انتقال ۵۰ میلیون تومانی برای درگاه‌های اینترنتی، سقف پرداخت ۵۰ میلیون تومان یا دستگاه‌های کارتهخوان و... همگی در بالا بردن انگیزه افراد برای داشتن تعداد زیادی کارت بانکی سهیم است.

۹ پای ثابت اختلاس‌ها

حساب‌ها و کارت‌های متعدد بانکی است

در سال ۱۳۹۸ قوه قضائیه جزئیات تکان‌دهنده‌ای از یک پرونده فساد اقتصادی را اعلام کرد. طبق روایت قوه قضائیه، پرونده «قریب‌علی فرخزاد» به واسطه درگیر کردن چندین سازمان دولتی

عنوان	کارت خرید و هدیه	کارت اعتباری	کارت برداشت	مجموع
تعداد کل کارت‌های بانکی	۱۲۸,۲۴۴,۶۶۵	۶۰,۸۵,۲۸۱	۲۶۲,۱۰۸,۹۵۲	۳۹۶,۴۳۸,۸۹۸
تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۷۱۸,۳۱۹	۲۶۷,۰۴۳	۱۱۳,۵۰۳,۲۱۷	۱۱۹,۴۸۸,۵۷۹
سهم هریک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار (درصد)	۵	۲	۹۵	-
سهم هریک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های موجود (درصد)	۱	۱	۲۹	۳۰

سال	کارت برداشت	کارت اعتباری	کارت خرید و هدیه	کارت پول الکترونیکی	میزان افزایش سالانه («کارت برداشت»)
۱۳۹۰	۱۲۲,۵۶۲,۵۸۹	۱,۵۶۹,۷۷۹	۴۹,۸۹۲,۷۱۵	۷۱۴,۹۴۸	۲۰,۳۶۲,۹۸۷
۱۳۹۱	۱۵۴,۸۶۱,۵۷۷	۱,۷۵۹,۳۹۱	۶۹,۱۴۳,۳۲۱	۱,۵۵۷,۲۵۴	۳۲,۲۹۸,۹۸۸
۱۳۹۲	۱۸۹,۸۲۵,۴۳۴	۲,۲۳۶,۵۳۳	۸۶,۹۹۶,۴۰۸	۱,۹۴۵,۱۵۵	۳۴,۶۶۳,۸۵۷
۱۳۹۳	۲۲۴,۶۷۲,۴۰۳	۱,۶۴۴,۵۱۹	۱۰۸,۳۲۱,۱۹۸	۳۹,۵۹۶,۳۳۶	۳۴,۸۴۶,۹۶۹
۱۳۹۴	۲۱۳,۰۴۲,۵۵۶	۱,۶۳۶,۸۸۳	۱۱۶,۳۵۵,۷۲۳	۱,۹۶۱,۳۷۸	۱۱,۶۲۹,۹۴۷
۱۳۹۵	۲۸۶,۹۷۶,۵۴۸	۱,۷۷۵,۱۰۳	۱۴۰,۷۵۹,۳۷۰	۶,۱۱۹,۵۹۲	۷۳,۹۳۴,۰۹۲
۱۳۹۶	۲۱۸,۲۲۶,۹۴۸	۳,۰۳۶,۵۸۶	۱۰۱,۹۰۶,۱۳۵	۱,۹۷۴,۶۳۳	۶۸,۷۴۹,۶۰۰
۱۳۹۷	۲۲۹,۳۸۹,۸۹۶	۲,۷۴۰,۴۶۲	۱۰۹,۳۴۶,۳۴۲	۱,۹۷۷,۵۸۰	۱۱,۱۶۲,۹۴۸
۱۳۹۸	۲۲۸,۱۲۱,۸۱۸	۳,۲۳۷,۲۱۶	۱۰۳,۶۳۰,۹۰۸	۱,۹۸۲,۲۶۰	۱,۲۶۸,۰۷۸
۱۳۹۹	۲۴۱,۳۵۳,۸۹۹	۴,۹۹۷,۷۶۸	۱۱۲,۵۲۸,۹۲۸	۱,۹۸۵,۸۷۷	۱۳,۳۲۳,۰۸۱
سه‌ماهه ۱۴۰۰	۲۶۲,۱۰۸,۹۵۲	۶,۰۸۵,۲۸۱	۱۲۸,۲۴۴,۶۶۵	۱,۹۸۷,۲۵۹	۲۰,۷۵۵,۰۵۳